ΕΞΝΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ

Τοῦ J. AD. ARENNES

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Ἡ Μαριάννα ἔλυσε ἕνα-ἕνα τὰ δεμάτια, ἄπλωσε τὰ στάχυα στὸ ἁλῶνι, ἔζεψε τὰ βώδια, τὰ χούγιαξε μὲ τὴν δροσερὴ φωνή της καὶ ξεκίνησε κι' αὐτὴ ξοπίσω τους.

Τὰ δυὸ ζῶα προχώρησαν πειθήνια, φέρνοντας γύρω-γύρω τὸ ἁλῶνι, ὥρα ὁλόκληρη ὥσπου χτυπήθηκε καὶ χώρισε ὅλος ὁ σπόρος. Ἔτσι ἐγινόταν στὸ μικρὸ χωριουδάκι τ' ἁλώνισμα ἀπὸ τὸν καιρὸ ποὺ εἶχε φύγει κι' ὁ τελευταῖος ἁλωνιστής.

Ὁ γέρω Ζανιλλοῦ, ὁ θεῖος της, σὲ λίγη ὥρα τῆς ἔφερε καὶ τὰ τελευταῖα δεμάτια. Κάθησε κατὰ γῆς σκουπίζοντας μὲ τὸ μανίκι τὸ καταϊδρωμένο μέτωπό του.

— Ἔλα καὶ τελειώσαμε, μικρή... τῆς εἶπε.

Ὁ γέρος ξανάρχισε, τὰ βώδια πατοῦσαν βαρειὰ πάνω στὸ γέννημα, ἡ κόρη τὰ χούγιαζε κάθε τόσο μὲ τὴ δυνατὴ φωνή της, ἐνῶ ὁ γέρος τακτοποιοῦσε ἐκεῖ παράμερα τὴν συγκομιδὴ ποὺ τὴν εἶχε μαζέψει ἐπὶ τέλους. ἔπειτα ἀπὸ τόσους κόπους καὶ τόσες ἀγωνίες.

Κατὰ τὸ βράδυ, ἐνῶ ἐγέμιζαν τὰ σακκιὰ μὲ τὸ σιτάρι καὶ ἡ σκοτεινιὰ ἄρχισε ν' ἁπλώνεται βαρειά, φάνηκε ἀπὸ πέρα κουτσοτρέχοντας ἡ γρηὰ Ἀουσέλ. Ὅταν ἔφθασε κοντὰ χτύπησε στὸν ὦμο τὸν γέρω Ζανιλλοῦ καὶ τοῦ εἶπε :

— Ἔλα ! Ὁ ἄνδρας μου—ποὺ ὁ θεὸς νὰ δεχθῇ τὴν ψυχή του—ξεψύχησε. Πρέπει νὰ φθῇς στὸ σπίτι... Νὰ μὲ βοηθήσῃς.

Χωρὶς νὰ βγάλῃ λέξι ἀπὸ τὸ στόμα του, ὁ γέρω Ζανιλλοῦ σταυροκοπηθηκε καὶ ἀκολούθησε τὴν χήρα.

Ὅταν ἔφυγε ὁ γέρος κι' ἔμεινε μόνη ἡ Μαριάννα ἔκανε τὶς δουλειὲς ποὺ ἔκανε κάθε βράδυ. Ἐπότισε τὰ ζῶα καὶ τὰ ὡδήγησε στὸν σταῦλο. Ἔπειτα ἄναψε φωτιὰ στὸ τζάκι καὶ ἔβαλε ἐπάνω το τσουκάλι μὲ τὸ φαγητό. Ὅταν τελείωσε ξεκίνησε νὰ πάῃ νὰ βρῇ τὸν θεῖο της στὸ σπίτι τῆς Ἀουσέλ. Ἔπρεπε νὰ ξενυχτήσῃ κοντὰ στὸν νεκρὸ μαζὶ μὲ τὴν γρηὰ γιὰ νὰ βρῇ καιρὸ ὁ θεῖος της νὰ πάῃ νὰ μαζέψῃ τὶς σανίδες καὶ νὰ φτιαξῇ τὸ φέρετρο, γιατὶ δὲν ὑπῆρχε κανεὶς ἄλλος γιὰ νὰ τὸ φτιάξῃ.

Μέσα στὸ χωριὸ μὲ τὰ μισοκρεμισμένα δέκα σπίτια δὲν εἶχαν μείνει πιὰ παρὰ οἱ τρεῖς τους, ὁ γέρο Ζανιλλοῦ, ἡ γρηὰ Ἀουσὲλ κι' ἡ Μαριάννα.

Ἔτσι ἔσβυνε τὸ χωριὸ σιγὰ-σιγά.

Χωμένο ἐκεῖ ψηλὰ στὴν πλαγιὰ τοῦ βουνοῦ, εἶχε ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ τὴν βουνοκορφὴ κι' ἀπὸ τὴν ἄλλη τὴν ἄβυσσο. Τὸ λέγανε «Τὰ Δέκα», γιατὶ καὶ στὶς καλές του μέρες, ἐδῶ καὶ χίλια χρόνια ὅπως ἀνάφερναν τὰ βιβλία, τὸ χωριὸ εἶχε πάντα δέκα σπιτια μόνο. Σιγὰ-σιγὰ ὅμως μὲ τὸν καιρὸ ἕνα-ἕνα ἐρημωθήκανε κι' αὐτά. Ὅλοι οἱ νέοι, ἀρσενικοὶ καὶ θηλυκοὶ—ὅσοι δὲν εἶχαν σκοτωθῆ στὸν πόλεμο,—εἶχαν φύγει γιὰ τὶς πολιτεῖες, ἀφίνοντας τὸ βαρετὸ καὶ στενόχωρο χωριό τους ποὺ τὸν περισσότερο καιρὸ ἦταν βουτηγμένο μέσ' στὰ χιόνια καὶ ποὺ τῶδερναν διαρκῶς ἡ χιονοθύελλες κι' ἡ καταιγῖδες, καὶ ποὺ τὸ καλοκαῖρι ὁ καυτερὸς ἥλιος φλόγιζε τὶς πέτρες του καὶ τὶς ἔκανε νὰ καῖν σὰν φοῦρνοι.

Ἄνδρες, κορίτσια καὶ παιδιὰ εἶχαν ἐγκατασταθεῖ στὶς πολιτεῖες. Κ' ἐκεῖ δουλεύανε βέβαια σὰν τὰ σκυλλιά, ἀλλὰ εἶχαν ἐπὶ τέλους τὴν ἱκανοποίηση ὅτι προσπαθοῦσαν νὰ βελτιώσουν τὴν μοῖρα τους κυνηγῶντας «τὸ καλλίτερο». Κανείς τους δὲν εἶχε ξαναγυρίσει ἔστω καὶ γιὰ μιὰ μέρα στὸ χωριό.

Ἀπὸ τὰ πέντε παιδιὰ τοῦ Ζανιλλοῦ τὰ δυὸ εἶχαν σκοτωθεῖ στὴ μάχη τοῦ Μάρνη. Ὁ τρίτος ἐργαζόταν σὲ κάποιο μακρυνὸ ἐργοστάσιο. Καὶ ἡ δύο κόρες τοῦ εἶχανε φύγει μὲ τοὺς ἄντρες τους κ' ἔμεναν σὲ μιὰ μεγάλη πολιτεία γεμάτη θόρυβο, καπνοὺς καὶ ἠλεκτρικὸ φῶς.

Μιὰ φορὰ τὴν ἑβδομάδα, ὅταν τὸ ἐπέτρεπαν ἡ καταιγῖδες καὶ ἡ χιονοθύελλες ὁ ἀγροτικὸς διανομεὺς ἐσκαρφάλωνε ὡς τὸ μικρὸ χωριὸ κι' ἔφερνε τὶς ἐφημερίδες. Κάπου-κάπου ἔφερνε καὶ κανένα γράμμα. Αὐτὴ ἦταν ἡ μόνη ἐπικοινωνία τῶν «Δέκα» μὲ τὸν ἄλλον κόσμο.

***

Ὁ περασμένος χειμῶνας εἶχε κάνει θραῦσι καὶ στοὺς τελευταίους κατοίκους τοῦ μικροῦ χωριοῦ οἱ ὁποῖοι ἦταν ὅλοι γέροι καὶ γρηᾶς ποὺ δὲν ἤθελαν ν' ἀφίσουν τώρα στὰ τελευταῖα τους τὸ χωριὸ—καὶ τοὺς εἶχε θερίσει. ὅπως ἕνα πολυβόλο θερίζει τοὺς τελευταίους ὑπερασπιστὰς ἑνὸς φρουρίου. Ἕνας-ἕνας τοὺς εἶχαν κουβαλήσει οἱ ὑπολειπόμενοι ἕως τὸ αἰωνόβιο νεκροταφεῖο τοῦ χωριοῦ, μέσα ὁτῆ γῆ τοῦ ὁποίου τὰ κόκαλα τριάντα γενεῶν κατοίκων τοῦ χωριοῦ βρικόντουσαν ἀνακατεμμένα. Καὶ αὔριο πάλι ὁ Ζανιλλοῦ θὰ κουβαλοῦσε στὸ νεκροταφεῖο καὶ τὸν ἄνδρα τῆς Ἀουσέλ. Καὶ ἔπειτα ;

Ἀκουμπιμένος σ' ἕνα παλαιὸ ἐρμάρι ὁ Ζανιλλοῦ ἐκύτταζε τὸ πελιδνὸ πρόσωπο τοῦ νεκροῦ φίλου του, τοῦ τελευταίου ἀοσενικοῦ συντρόφου του μέσα στὴν ἐρημιὰ τοῦ χωριοῦ. Καί, βλέποντάς το, ξαφνικὰ ἔννοιωσε μιὰ τυπείνωσι στὴν σκέψι ὅτι δὲν θὰ μποροῦσε ἴσως γιατὶ εἶχε παραγράσει πιά, νὰ κουβαλήσῃ τὸν νεκρὸ γερωσύντροφό του ὡς ἐκεῖ πάνω, ὡς τὸν λάκκο ποὺ θἄσκαβε αὔριο τὴν αὐγὴ στὸ νεκροταφεῖο. Τότε σκέφτηκε ὅτι κι' αὐτουνοῦ δὲ θἀργοῦσε νὰ ἔλθῃ ἡ ὥρα του. Καὶ τότε ποιός θὰ τὸν κουβαλοῦσε αὐτόν, στὸ νεκροταφεῖο ;

Ἡ κηδεία ἔγινε τὴν ἄλλη μέρα σύμφωνα μὲ τὴν θρησκεία καὶ μὲ τὴν παράδοσι.

Ὁ ἐφημέριος ἤρθε ἀπὸ τὸ μακρυνὸ χωριό του —πέντε λεῦγες μακρυὰ κουρασμένος καθὼς βάδισε ἀνάμεσα στὰ ἀπόκρημνα μονοπάτια, κι' ἐμπῆκε μπροστὰ στὴ νεκρικὴ πομπή.

Ὁ Ζανιλλοῦ ἀκολουθοῦσε πίσω τους, κουβαλῶντας μὲ δυσκολία ἐπάνω στοὺς ὤμους του τὸ πτῶμα τοῦ γεροσυντρόφου του τυλιγμένο σ' ἕνα πανὶ κιτρινωπό.

Πίσω του ἐρχόταν ἡ Μαριάννα φορτωμένη μὲ τὸ ἄδειο φέρετρο καὶ συντροφεύοντας τὴν γρηὰ Ἀουσὲλ ποὺ ἔπαιζε στὰ δάχτυλά της ἀμίλητη τὸ κομπολόϊ της.

Ἐστάθηκαν μπρὸς στὸ μικρὸ παρεκκλήσιο ποὺ εἶταν χτισμένο στὴν ἄκρη τοῦ νεκροταφείου, ἔβαλαν τὸν νεκρὸ στὸ φέρετρο καὶ τὸ κάρφωσαν. Ὁ ἐφημέριος ἔψαλλε τότε τὴ νεκρώσιμη ἀκολουθία καὶ ἔπειτα μὲ προσοχὴ ὁ Ζανιλλοῦ ἐτράβηξε τὸ φέρετρο ὡς τὸν λάκκο καὶ ἔσπρωξε τὸν τελευταῖο φίλο του μέσ' στὴν τελευταία κατοικία του. Ἔσκεπασε τὸν λάκκο καὶ ἔβαλε ἐπάνω ἕναν ξύλινο σταυρὸ ποὺ τὸν εἶχε φτιάξει μοναχός του πρωΐ-πρωΐ.

Καὶ τότε ἐκύτταζε ὥρα πολλὴ τὸν λάκκο, ἐκύτταζε καὶ τὸ χωριὸ ποὺ φαινοταν κάτω ἀπὸ τὰ πόδια του. Ἔσκυψε τὸ κεφάλι μὲ μιὰ ἔκφρασι καρτερίας καὶ ἔσφιξε τὸ χέρι τοῦ ἐφημερίου.

Τὴν ἄλλη μέρα ἀφοῦ ἔφαγε ἀνόρεχτα τὴν σοῦπα μὲ τὴν Ἀουσὲλ καὶ τὴ Μαριάννα του ἄρχισε νὰ τοὺς μιλάῃ.

Τους εἶπε ὅτι δὲν μποροῦσαν νὰ ζήσουνε πιὰ μέσα στὸ χωριό, ἔρημοι καὶ ἀποξενωμένοι καθὼς ἦσαν ἀπὸ τὸν ἄλλο κόσμο. Δὲν θὰ βρισκόταν στὸ θανατό τους οὔτε ἕνας ἄνθρωπος γιὰ νὰ τοὺς θάψῃ, γιὰ νὰ φτειάξῃ τὰ φέρετρά τους καὶ νὰ τους κουβαλήσῃ ἕως τὸ νεκροταφεῖο.

Στὸ δρόμο του κάθησε κουρασμένος κάπου κ' ἐκοίταζε...

Τοὺς εἶπε ὅτι ἔπρεπε νὰ φύγουν. Ἡ γρηὰ θὰ πηγαινε στὴν μιὰ της κόρη ποὺ ἦταν ταντρεμμένη κάτω στὴν πολιτεία καὶ θἄπαιρνε μαζί της καὶ τὴν Μαριάννα ἡ ὁποία καθὼς ἦταν νέα, δροσερή, θαρραλέα καὶ ἐργατική, ἄβρισκε ἐκεῖ κάτω ὅπως ὅλοι οἱ ἄλλοι, ἐκεῖνο ποὺ δὲν ὑπῆρχεν πιὰ στο χωριό : Τὴν ἀρά, τὸν ἔρωτα καὶ ἕναν σύζυγο.

Καὶ αὐτὸς θὰ πήγαινε νὰ τὴ συναντήσῃ σὲ ἴσες μέρες, ἀφοῦ προηγουμένως νὰ πουλοῦσε τὴν συγκομιδὴ καὶ νὰ ζοῦσε.

Ὅλα τὰ ἐπιχειρήματα κοὺ τοῦ ἀράδιασαν οἱ δυὸ γυναῖκες γιὰ νὰ τὸν ἀντικρούσουν δὲν μπόρεσαν νὰ τὸν μεταπείσουν. Καὶ ἔτσι στὸ τέλος ἔγινε ὅτι εἶχε πῇ αὐτός.

Ἔφυγαν καὶ τὸν ἄφησαν μόνον μέσ' στὸ χωριὸ μὲ τ' ἀδειανὰ τα σπιτια.

Σὲ λίγες μερες τὸν εἶδαν στὴν ἐμπορο-πανήγυρι ὅπου εἶχε κουβαλήσει μὲ τὸ καρότσι του ποὺ τῶσερναν τὰ βοδια του, τὴν συγκομιδή. Τὰ πουλησε ὅλα, τὸ στάρι, τὰ βώδια, ὡς καὶ το καροτσάκι ἀκόμη.

Ἔστειλε τὰ λεπτα στὴν Μαριάννα καὶ ἔπειτα γύρισε ἐπάνω στὸ χωριὸ μονος του, μὲ τὴν ἀπόφασι νὰ μὴν ξαναφυγῇ, νὰ μὴν ξαναπατερῇ.

Τὸ ἴδιο βράδυ ποὺ ἔφθασε, ἐμάζεψε μερικὰ δεμάτια χόρτο, τὰ στοίβαξε μέσα στὸ σπίτι του, καὶ μὲ τὰ τελευταῖα ὑπόλοιπα ποὺ τοῦ ἔμειναν τοὺς ἔβαλε φωτιά. Ἔπειτα ξεκίνησε πρὸς τὸ νεκροταφεῖο. Στὸ δρόμο στάθηκε κ' ἔκατσε κουρασμένος κάπου γιὰ νὰ δῇ τὸ σπιτι του ποὺ καιγόταν. Ἔπειτα, θλιμμένος μὲ τὴν καρδιὰ βαρειὰ σὰ μολύβι, ἀνέβηκε στὸ νεκροταφεῖο ὅπου ἀναπαυόταν ἀπὸ αἰώνων ὅλοι οἱ δικοί του. Ἐκεῖ μὲ ὕφος ἄγριο, ἤρεμο καὶ ἐπίσημο ἔσκαψε ἕναν τάφο —τὸ δικό του— μπῆκε κατόπιν ὁ ἴδιος μέσα καὶ μὲ τὸ χῶμα που ἦταν στὰ χείλη τοῦ τάφου, σκεπάστηκε —ὅσο μποροῦσε— μοναχός του...

Ἔτσι πέθανε κι' ὁ τελευταῖος κάτοικος τοῦ χωριοῦ Δέκα...

J. Arennes.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΓΙΑΤΡΟΥΣ

— Θὰ ἔπρεπε οἱ γιατροὶ νὰ ὑποχρεώνωνται νὰ ἀκολουθοῦν τὴν κηδεία ἑνὸς πελάτου των, ὅπως οἱ κυβερνητικοὶ ἐπίτροποι τῶν γαλλικῶν δικαστηρίων ὑποχρεοῦνται νὰ παρευρίσκωνται στὴν ἐκτέλεση τοῦ κατηγορουμένου, τὸν ὁποῖον κατώρθωσαν νὰ στείλουν στὸ ἰκρίωμα !...

Λεσὰ

— Μὲ τὶς ἀρρώστειες τῆς ψυχῆς συμβαίνει ὅτι καὶ μὲ τὶς ἀρρώστειες τοῦ σώματος : Γιατρευόμαστε καὶ πεθαίνουμε, πρὶν ἐννοήσουμε καλὰ-καλὰ ἀπὸ ποίου εἴδους ἀσθένεια ἐπάσχαμε !

Ἀνώνυμος

— Δὲν ἐννοῶ νὰ κούσω πλέον νὰ γίνεται λόγος περὶ γιατρῶν. Παρετήρησα ὅτι ὅλοι ὅσοι πέθαναν τὸν ἐφετεινὸ χειμῶνα, εἶχαν ὁ καθένας τὸ γιατρό τους

Ἔμπντεν